

ti: sed per accidēs sunt de præsentī, quando quo existūt durationi, pro qua affirmāt obiectum. Sunt de futuro quando existunt ante durationem, pro qua affirmāt. Sunt de præterito , quando existunt post durationem, pro qua affirmant obiectum.

25 Sed his omissis. Permis, ant. ne quæstio theologica fiat phylosophica, neso conseq. Ad prob. neg. mai. quia ut diximus exemplo præmissarum, recte stat, non posse negari aliquod obiectum, posita cognitione A, quin per illam cognitionem cognoscatur obiectum A: erit ergo ratio antecedentis, vel quia ut aliqui volunt, cognitio representat suam durationem, vel ex alijs titulis, qui aptari poterunt intellectui summè prompto, & necessitato ad cognoscendum , quod obijcitur intellectui; at verò propter rationes nostræ conclusionis, nihil est , quod convincat, volitioni concedendas esse similes reflexiones: ideoque admissa , quod illæ dentur in cognitione, non sunt concedenda in volitione: sicut visiones nostræ materiales non reflectunt supra se: nec reflectunt supra se appetitiones, brutorum procedentes ex cognitione obiecti, & nō possunt negari. Alia obijci possent, quæ commodi à solvēntur agentes de voluntario libero.

SEC-

SECTIO III.

Solvuntur obiectiones intèndentes, voluntarium immediatè liberum debere esse reflexè volitum, saltem per se ipsum.

26 **S** Varez Lusitanus, Ant. Perez, & Ribad disp. 15. de actib. hum. cap. 4. iudicant, casu quo voluntarium necessarium non petret esse reflexè volitum , id exigere voluntarium liberum, & pro hac conclusione multa assert ab authoritate, & ratione hic, & in manuscriptis de libero arbitrio. Existimo tamen cum communi sententia, voluntarium immediatè liberum non esse formaliter, & signatè reflexè volitum per se ipsum, ut intendunt hi AA. sed solum virtualiter, & exercitè, ut diximus sectione ant. Neque ad probandam hanc conclusionem requiruntur aliæ rationes, quam atsignatae pro voluntario elicito, sive liberò, sive necessariò.

27 Nihilominus ad solutionem argumentorum sciendum est ex Arist. z. Ethic & D. Thom. 1.2. q. 13. esse electiōmem , non convenire propriè, & strictè cui-

cuivis volitioni ; sed solum volitioni ; quæ vult medium in ordine ad finem , quæ cum generaliter præsupponat intentionem finis , & pluralitatem mediorum , felicit ad consequendum finem hoc medium præ alio , & ideo dicitur electionio . Imò addit Suarez 1. 2. tract. 2. disp. 2. sect. 1. nu. 2. ex mente D. Thom. electionem essentialiter habere non esse volitionem , neque amorem sui obiecti propter se , sed proper aliud : & consequenter actus , qui velit suum obiectum propter se , & non propter aliud , non est electionio , ut diximus cum D. Thom. disp. 4. de bonit. & mali. & de prædefinitione penitentia. Solum igitur huic actui convenit proprie , & stricte esse electionem , & nomen electionis , hinc tamen translatum est nomen electionis ad alios actus voluntatis magis , vel minus proprie propter maiorem , vel minorem similitudinem , quā habent cum proprie electione . Hac ratione quivis actus immediate liber dicitur electionio : quia cum ad illum præcedat cognitione alliciens , & retrahens , actus liber assimilatur electioni strictæ mediorum in ea selectione amoris præ odio . Credimus tamen ad hanc electionem formalem , & exercitam amoris , & odio non requiri

cog-

cognitionem amoris , & odij : sed sufficiere cognitionem bonitatis allicitatis ad amorem , & malitia retrahentis ab amore ; at verò ad electionem mediorum requiritur cognitione mediorum ; ut est certum , & omnes supponunt : quia hac est electio signata , & prosecutiva , ad quam requiritur cognitione bonitatis extremi electi ; non verò est electio signata , & prosecutiva illa , quæ solum elicitive , formaliter , exercitare ; & minus proprie est electio , & ad hanc non requiritur cognitione bonitatis actus electi ; sed sufficit cognitione bonitatis obiecti amati : cum enim sit electio minus proprie , non est necessarium , quod habeat omnia , quæ requirit electio stricta , proprie talis .

28 Obij. 1. Atigust. lib. 2. de libero arbit. cap 2. Non enim possumus aliad sentire esse in nostra potestate , nisi quod , cum volumus , facimus : qua propter nihil tam in nostra potestate est , quam ipsa voluntas : ea enim prorsus nullo intervalllo ; mox ut voluntas , præsto est . Eadem habet lib. 1. tetrag. stat. cap. 22. Bonav. in 2. dist. 2 3. p. 1. art. vnic. p. 3. Ad hoc , quod aliqua potentia dominium habeat respectu alterius , necesse est , quod ipsa possit movere se ipsam , & quod possit supra suum actum , & supra ipsum

G

re-

reflexere , alioqui non posset , actum refrænare , neque in actu exire . Ex quo sic : Id sit nobis liberè , quod cum volumus , facimus . Sed volitio est à nobis liberè : ergo illam volumus , cùm illam facimus . 2 . Quod competit alijs rebus , quia sunt in nostra potestate potiori , iure convenit volitioni , quæ potius est in nostra potestate . Sed alia res non fiunt à nobis nisi volitæ : ergo volitio non sit à nobis nisi volita . 3 . Actus immediatè liber est à nobis , quia volumus : sed non semper est à nobis , quia voluntus obiectum : ergo quia volumus actum . Prob . min . quia tamen nolumus obiectum per actum immediatè liberum .

29 Ad verba August . sciendum est , ex his verbis probare Iansenium , necessitatem antecedentem volendi non opponi cum libertate : quia , id est in nostra potestate , quod , cum volumus , facimus , & dum necessitamus ad volendum , volumus : ideo dicebat Iansenius , solum opponi libertati coactionem . Ideo disting . & explico verba August . Id est in nostra potestate , quod cùm volumus , id est , quod ex nostra determinatione facimus , & nostro libito , & non ex determinatione alterius , concedo ; id præcisè , quod reflexe

volentes facimus , nego : quia ex nostris rationibus , non datur fundamentum ad addendam istam reflexionem : & consequenter non est addenda : & conc minor . dist . consequens : volitibñem volumus , cùm illam facimus : id est ex nostra determinatione ponimus , & nostro libito , & non ex determinatione alterius , conc . conseq . Id est reflexe illam volumus , nego conseq . Ad . 2 . disting . mai . Aliquid quod convenit alijs rebus , quia sunt in nostra potestate , potiori iure convenit volitioni , quæ potius est in nostra potestate , conc . maior , omne , quod convenit alijs , quia sunt in nostra potestate , potiori iure convenit volitioni , nego mai . & conc . min . neg . conseq . Et quidem si argumentum probat , eadem forma probabit , volitionem esse reflexè volendam per imperium distinctum : quia alia res , quæ sunt in nostra potestate non fiunt à nobis , nisi per imperium distinctum ab illis . Itaque aliquid , quod convenit alijs rebus , quia suat in nostra potestate , potiori iure convenit volitioni , scilicet existere ex nostra determiniatione : quod primariò , & immediate convenit volitioni , & secundariò , mediatè , & denominativè convenit alijs rebus v . gr . ac .

tioni externæ; at verò falsum est, quod omne, quod convenit actioni externæ, quia est in nostra potestate, seu quia est libertè, debet convénire volitioni: quia actio externa non potest esse à voluntate, nisi sit signata, & prosecutivè volita per actum distinctum à volitione; & voluntio, iuxta adversarios, potest esse liberè, & ex determinatione voluntatis, quin sit volita per actum distinctum: & propter rationes nostræ conclusionis potest esse eliciti vè, & determinati vè à voluntate, quin sit signata, & prosecutivè volita formaliter, sed solum virtualiter, & exercitiè volita, & electa. Ad. 3. dist. mai. Actus immediate liber semper est à nobis, quia volumus, id est, quia ex nostra determinatione illum ponimus, conce. mai. quia signata illum volumus, nego mai. & conc. min. vel illa similiter distincta, nego conseq. Vrba D. Bonav. si quid probant, probant, deberi dari imperium distinctum reflexum, quod possit esse frenum alterius: quia propriè loquendo, nullus actus est frenum respectu sui; sicut frenat equum distinctum à frēno: semel ergo quod metaphorā non teneat in omnibus, verum est, quod potestas libera habet potestatem se movendi per ipsam volit.

volitionem, quin illam velit, & potest frenare se, & actum ponendo omissionem: quod est, habere potestatem supra suum actum, & posse reflectere tuper se ipsum; & si hac explicatio non sis contentus, probabit, etiam, per ly quod supra se ipsam possit reflectere, quod potentia volitiva debet velle se ipsam, aut alitem, quod ut sit libera, debet posse proximè se ipsam velle, & quod libertas ad actum constituetur per cognitionem ipsius potentia volitiva, quod non concedes.

31 Obij. 2. D. Thom. 1.2. q 17. art. 5. ad. 1. dicit: *Animus quando imperfectè imperat sibi, ut velit, tunc vult: & in 2. dist. 25. q. 1. art. 1. Ad hoc, ut aliquis sit liber arbitrij, duo requiruntur, quod habeat indicium sui actus, & quod huiusmodi iudicium sit in potestate iudicantis, non quasi ab alio præsum... Sicut diuinus intellectus differt à nostro in hoc, quod est absque omnī ignorantia, & dubitatione; ira, & liberum arbitrium in Deo habet electionem absque inquisitione consilij præcedente, quod non est in nobis. Ex quo videtur 1. voluntatem solum velle perfectè, quando imperat suum actum. Sed quando liberè immediatè vult, perfectè vult: ergo imperat*

suum actum. 2. Iuxta communem sensum ad actum liberum necesse est , prænosceret: an expediat ponere actum , vel omittere: quia opus est deliberatione , & consilio rationis: *Quasi in prestatte ipsorum constitutu sit eligere hinc actionem , vel illam , unde dominium sui attus habere dicitur.* D. Tho. immediate citatus. Sed deliberatio nō est solum notitia de obiecto; sed notitia , an expediat ponere , vel omittere actum , &c. Euseb. de præparat Evang. lib. 6. cap. 7. *Solummodo de his , quæ agere possumus , deliberare solemus :* ergo deliberatio est notitia de actu , & prærequisitor ad actum liberum: sed frusta prærequireretur ad actum liberum , nisi illum vellit , dum vult libere: ergo. Prob. min. quia idèò præquiritur notitia de obiecto : quia ipsum vult: sed eligere , est velle: idèò enim vult obiectum: quia illud eligit: ergo dum voluntas libere ponit actum , vult actum.

32 Resp. D. Thom. i. loco agere de imperio rationis , & intellectus; nō de imperio voluntatis, ut legéti constabit. Ideò ad primum dist. mai. Voluntas solum vult perfectè , quando imperat suum actum imperio rationis lato , vel stricto , proprio , vel improprio (de quo suo loco) pernit.

mai.

mai. quando imperat imperio voluntatis , neg. mai. & concess. min. dist. cons. quando libere vult , imperat suum actum imperio rationis , permit. consequens , imperio voluntatis , neg. conseq. quia propter rationes nostræ conclusionis , non est necessarium imperium reflexum , ut ponat libere actum , sicut non est necessarium imperium , ut ponat libere imperium. Ad 1. neg. ma; quod scilicet , necesse sit , prænoscere refl exè , & deliberare propriè tale ad ponendum libere actum : quia licet frequenter ita accidat , præsertim in rebus magi momenti; non tamen est necessaria talis deliberatio reflexa ad libertatem actus: sicut non est necessaria deliberatio de ista reflexione , ut libere existat hæc reflexio; sed sufficit iudicium indifferenter proponens rationes allicientes , & terrahentes , bonitatem , & malitiā tui obiecti , ut voluntas libere ponat actum: quæ cognitio dicitur virtualiter deliberatio: quia in ordine ad imputabili: atem idem facit , ac faceret deliberatio formalis. Hinc patet , deliberationem formalem esse notitiam de actu ut bene probatur , at verò deliberatio virtualis solum est notitia de obiecto , quæ sufficit ad eligendum exercitū , & elicitū rē , quæ electio datur in acti-

bus liberis, & in agente libero habente dominium sui actus; ad eligendum signare, & prosecutivè requirebatur notitia actus; sed non requiritur electio signata, nec prosecutiva, ut ponatur libere, & cum domini actus: quia ut ponatur libere, & cum dominio, sufficit, quod ponatur cum potestate illum omittendi; & eo præcisè, quod detur iudicium indifferens debonitate, & malitia obiecti cum omnipotentia indifferenter applicata, voluntas ponet actum cum potestate illum omittendi: quia ponet actum cum indifferentia proxima ad actum, & omissionem.

33 Obij. 3. Actus immediatè liber est, quo voluntas se determinat ad ipsum. Sed voluntatem libere se determinate ad actum, est illum velle, & eligere: ergo. Prob. min. voluntatem libere se determinare ad actum, est, se habere modo incomponibili cum nolitione efficaci illius. Sed non se habet modo incomponibili cum nolitione efficaci actus, nisi volendo actum: ergo. Prob. min. ipse actus non est incomponibilis cum nolitione efficaci affectiva actus: quia quando necessario ponimus actum potest dari nolitio efficax affectiva actus: ergo non se habebit modo affectivo, & vitali erga actum in-

com-

componibili cum volitione efficaci affectiva actus, nisi volendo actum. Resp. cōc. mai. dist. min. Voluntatem libere se determinare ad actum, est, illum velle, & eligere exercitare, elicitrivè, & virtualiter, & minus propriè, conc. min. est illum velle, & eligere propriè, signare, & prosecutivè, neg. min. & conf. Ad probationem, conc. mai neg. min. Ad prob. dist. ipse actus necessario positus nō est incomponibilis cū nolitione efficaci affectiva actus, conc. ipse actus libere positus, neg. Quia nolitio efficax affectivè est etiam efficax affectivè in habente potestatem ad parentiam actus: quia actus libere positus est incomponibilis cum eo, quod induceret parentiam actus: quando verò actus sit necessario, nolitio efficax affectiva non habet vim inducendi parentiam actus, & ideo actus necessario positus non est incomponibilis cum nolitione efficaci affectiva actus.

34 Obij. 4. Ut voluntas se determinet ad actum internum, prærequisitur cognitio bonitatis actus. Sed frustra prærequisitur cognitio bonitatis actus, nisi dum voluntas se determinaret, vellet actum: ergo. Prob. mai. Tam imperceptibile est, voluntatem se determinare ad

ac-

actum internum sine cognitione bonitatis actus interni, quam se determinare ad actum externum sine cognitione bonitatis actus externi. Sed ut voluntas se determinet ad actum externum, prærequisitur cognitio bonitatis actus externi: ergo. *Confirm.* Actus immediatè liber prærequirit cognitionem actus. Sed frustra prærequereret cognitionem, nisi dum voluntas se determinat, vellet actum: ergo. Prob. min. Nullus actus immediatè liber est casualis nobis. Sed esset casualis, si non prærequirat cognitionem sui: ergo. Prob. min. quia casuale est respectu nostri, quod ita existit, ut possit existere oppositum, & existit absque notitia, & volitione sui. *Confirm.* 2. Ut animus rationalis determinetur ad assensum; non sufficit, proponi indifferenter veritatem, & falsitatem, sed ulterius requiritur proponi bonitatem assensus; & nulla ratione potest percipi, animum rationalem determinari ad assensum obiecti indifferenter propositi, nisi accedat imperium voluntatis determinantis: ergo ut voluntas se determinet ad amorem præ odio, non sufficit, proponi indifferenter bonitatem, & malitiam; sed ultra requiritur proponi bonitatem amoris, adeò ut non possit per-

percipi, voluntatē determinari ad amorem, quin detur imperium voluntatis ad amorem

35 Resp. neg. mai. Ad prob. neg. mai. quia actio externa cum non sit immediatè libera, non potest existere, nisi imperetur, & ad hoc ut im peretur, est necessarium, quod cognoscatur, iuxta illud: *nihil volitum, quin præcognitum;* at verò volitio, utpote immediatè libera, potest oriri à voluntate, eo præcisè, quod bonitas obiecti proponatur indifferenter, & quod omnipotentia sit indifferenter applicata: & consequenter est magna dilataritas inter actum externum, & internum immediate liberum: quia de mediatè libero idem dicendum, ac de actu externo propter eandem rationem. Ad *Confirm.* neg. mai. ad prob. concess. mai. neg. min. ad prob. dist. & ex hoc præcisè est casuale, nego Ex hoc, & ultrà, ex eo, quod non sit nobis imputabile: quod existat, vel non existat, conc. Ut autem sit imputabile sufficit, quod voluntas possit illum omittere, & quod ponat illum cum domino, & potestate suprà actum: quia quod sic extitit, non dicitur existere præter intentionem, & ad hæc omnia sufficit libertas constituta per cognitionem in- dif-

differentem obiecti, & per applicationem indifferentem omnipotentiae : quia hoc ipso est potens proxime liberè ponere actum, cum non sit necessitata ad actum, neque ad omissionem. Ad Confirm. conc. ant. neg conf. quia cum intellectus non sit agens liberum: ubi non apparet evidenter necessitatus, est necessarium, quod determinetur à voluntate medio imperio ad auct. contiendum, & consequenter, est necessarium, quod præcedat cognitio bonitatis assensus, ut voluntas illum imperet, sicut diximus de actione externa. At verò cum voluntas sit agens liberum: posita libertate, qualis ponitur per principia relata, per ipsam operationem potest se ipsa determinari ad amandum; quin necessarium sit quod reflexè determinetur: sicut per ipsam actionem exit in actum, quia detur actio actionis.

36 Obij. 3. Iuxta communem sententiam: ideò Deus determinat quoad individuum, & nos non determinamus: quia non cognoscimus individuum A, præ individuo B: ergo ut determinaremus, esset necessarium, quod cognosceremus individuum A præ B. Sed hoc non alia ratione, nisi quia determinare actum est illum velle: ergo quoties voluntas ē determinata,

determinat ad actum, illū vult. Prob. min. vel se determinare ad individuum A; esset illud velle, vel non? si secundum, ad quid requiretur cognitio auctus A. Si pri-
mum, ergo se determinare ad actum, est velle actum. Resp. dist. ant. idèo nos non determinamus quoad individuum: quia nec cognoscimus individuum A præ B, nec in obiecto apparet bonitas postulans individuum A præ B. conc. ant. præcisè quia non cognoscimus individuum A: nego ant. & dist. conseq. vel quod in obiecto non detur bonitas determinatè exigens individuum, conc. conseq. esset necessarium determinatè, quod cognosceremus individuum A præ B neg. cons. & neg. min. Ad prob. dico, quod posita cognitione individui A, se determinare ad illud, non esset illud velle plusquam exercite virtualiter, & elicitive; requiretur tamen cognitio individui ad illud posnēdū liberè præindividuo B. quia cum in obiecto non appareret bonitas exigens individuum A præ B, si nou daretur cognitio individui A, non posset voluntas, ut domina eligere, & præferre individuum A individuo B; at verò proposita bonitate obiecti, iā datur ratio postulans amo- tem potius, quam odium, & postulans amos

amorem intensum: & consequenter posita cognitione bonitatis obiecti, poterit voluntas exercitè præferre, & eligere amorem præ odio, & amorem magis intensum præ minus intenso.

SECTIO IV.

De divisione voluntarij in liberum, & necessarium. Vbi an voluntarium liberum ceteris paribus sit perfectius voluntario necessario?

37 **V**oluntarium liberum est, quod procedit ab intrinseco cum cognitione finis, & cum dominio ad actum, & carentiam actus. Voluntarium necessarium est, quod procedit ab intrinseco cum cognitione finis sine dominio ad actum, & causam; sed cum necessitate antecedenti intrinseca, vel extrinseca ad actum, vel carentiam. Dubium esse potest: an divisio voluntarij sit divisio generis in species? quia specie differant voluntarium liberum, & voluntarium necessarium; vel solum sit divisio accidentis in subiecta? quia accidentaliter differant voluntarium liberum, & necessarium. Hoc dubium pendet ex illa questione, an libertas sit in-

trin-

trinseca actibus liberis, vel non? Si libertas sit intrinseca actibus liberis, erit divisio generis in species; si libertas sit extrinseca, erit divisio accidentis in subiecta. Nos, qui diximus di^{p. 6.} de bonit. Possibiles esse actus intrinsecè liberos, & actus intrinsecè necessarios; & si actus liberi frequenter eliciti in creatis sunt accidentaliter liberi, teneamus dicere, illam divisionem quoad aliqua inferiora esse divisionem in generis in species: quia aliqui actus liberi specie differunt ab aliquibus actibus necessariis; quoad alia vero inferiora esse divisionem subiecti in accidentia: quia aliquibus actibus accidentale est esse liberos, vel necessarios; sicut accidentale est hominibus, esse albos, vel nigros.

38 Ad præcipuam quest. sup. i. Cetum esse, aliquos actus necessarios esse perfectiores in ratione voluntarij, quam alij actus liberi. Sic amor necessarius, quo Beati amant Deum, perfectiores, sunt in ratione voluntarij, quam actus nostri liberi facti cum semi plena libertate: quia illi sunt imperfectè voluntarij, cum procedant ab intrinseco cum cognitione imperfecta finis; sicut procedunt cum imperfecta cognitione finis actus puerorum,

amen.

amentium, ebriorum, & brutorum ; qui
hac ratione dicuntur à D. Thom. imper-
fectè voluntarij : cum tamen actus , quo
beati amant Deum, sint perfectè volunta-
rij, quia procedunt ab intrinseco cum per-
fecta cognitione finis. Similiter aliqui ac-
tus liberi perfectiores sūt in ratione volun-
tarij aliquibus actibus necessarijs: quia ac-
tus, quo Iustus cum plena; & perfecta de-
liberatione amat Deum ; perfectior est in
ratione voluntarij, quam actus ebriorum;
amentium, somniantium , & brutorum:
quia hi actus sunt imperfectè voluntarij
propter imperfectam cognitionem. Hæc
autem idè accidunt: quia cætera nō sunt
paria præter libertatem , & necessitatem,
cum cognitione sit impar. Sup. 2. Inter ac-
tus voluntarios necessarios alios esse ma-
gis voluntarios alijs. Hoc patet 1. quia
actus necessarij, quibus beati amant Deū;
sunt magis voluntarij, quam actus necel-
larij amentium ebriorum , & somnian-
tium : quia hi ut diximus, oriuntur ab in-
trinseco cum imperfecta cognitione. Et
etiam possunt alijs esse magis voluntarij
alijs. Si primi non solum oriantur ab in-
trinseco elicitive, sed etiam determinati-
ve ; secundi verò orientur, ab intrinse-
co elicitive; non verò determinative: Hac
ta;

ratione actus prædeterminatus esset vo-
luntarius necessarius iuxta nostra princi-
pia; sed ille actus provenit ab intrinseco
elicitive; non verò determinative: quia de-
terminatio illa non provenit à volunta-
te: sed à Deo ; actus verò, quo voluntas,
proposita bonitate obiecti in cognitione
retrahente, amaret obiectum, esset vo-
luntarius necessarius. Sed ille actus prove-
nit à voluntate elicitive, & partim deter-
minative: quia voluntas per modum na-
turæ tendit in obiectum propositum : &
consequenter determinatio provenit à
voluntate, & à propositione obiecti: idè
hic actus esset magis voluntarius , quam
primus: quia hic provenit ab intrinseco
elicitive, & determinative, ille autem to-
lum provenit ab intrinseco elicitive.

39 Sup. 3. Inter actus liberos alios
esse magis voluntarios alijs. Hoc patet:
quia actus plenè liberi sunt magis volun-
tarij, quam semiplene liberi : quia hi cum
frequentè procedant ex imperfecta cog-
nitione, frequentè sunt imperfectè volu-
tarij. Conclusio tamen vera est etiam de
plenè liberis. Hac ratione valde propen-
sus ad odio habendum inimicum , liber
est ad amorem, & odium , & amor est
magis voluntarius, quam odium : quia

magis est à voluntate , est à voluntate
magis conante, est à voluntate magis qua-
rult, est à voluntate magis quia de suo fer-
tus; & minus quia trahitur , & magis im-
putatur voluntati actus , quo maiorem
resistentiam , & inclinationem vincit ad
illum ponendum. Et propter eandem ra-
tionem est magis voluntarius iste amor
in dicto casu , in quo habet minorem li-
bertatem ad illum; quam in casu , quo non
haberet tantam propensionem in oppo-
situm, in quo haberet maiorem liberta-
tem, seu esset magis perfectè liber , & li-
bertas esset magis in æquilibrio. Hæc de
magis voluntarijs quoad substantiam.
Nec contra est D. Thom. hic q. 6. art. 7.
dicens Inclinationem propriam , & con-
cupiscentiam minuere liberum, sed aug-
re voluntarium : quia auget voluntarium
quoadmodum propter maiorem volunta-
tem actionis, qui solum est modus pro-
cedendi ab intrinseco elicitivè ; cum ta-
men concupiscentia ex se non addat
præter esse ab intrinseco elicitivè, esse ab
intrinseco ex propria electione , & deter-
minatione, non auget voluntarium quoad
substantiam; sed potius illud minuit : quia
quo magis est actio ab inclinatione , mi-
nus est determinativè à voluntate.

40 Supposito ergo , quod actus est
magis voluntarius , quo est magis ab in-
trinseco cognoscentis; procedit quæstio:
an positis duabus actionibus causaliter
volunta rjs, una libera, altera necessaria,
qua præter libertatem , & necessitatem
sint quoad cætera paria intra genus vo-
luntarij; quia sint æquè libenter , & ad ver-
tenter , & cum æquali cognitione à volun-
tate procedant; actio libera sit magis vo-
luntaria quoad substantiam , quam actio
necessaria. Et procedit quæstio de crea-
turis; quia de Deo postea breviter dice-
mus. Prima Sententia dicit, voluntariū ne-
cessarium cæteris paribus esse quoad sub-
stantiam magis voluntarium. Ita Salman.
de voluntario disp. 3. dub. 1. Gonet. disp.
1. art. 2. Serra hic q. 6. art. 1. Cornejo hic
d. 1. Se cùda Sententia dicit, voluntarium
liberum , cæteris paribus esse perfectius
voluntario necessariò. Ita Vazq. disp. 23.
cap. 4. Lorca disp. 1. Salas disp. 1. sect. 2.
Oviedo controv. 1. num. 49. Balderus,
Ribad. disp. 2. cap. 3. Aranda disp. 4.
num. 89. Et quamvis, ut dicit Aversa sect.
3. non satis constat, quid intellexerit D.
Tho. per voluntarium perfectum , & im-
perfectum, videtur tamen favere huic sen-
tentia. Tertia Sententia. Attriag. d. 8. sect.

3. dicit, voluntarium liberum esse perfectius necessariò, quando necessitas provenit ab aliquo distincto à voluntate, v.gr. quando necessitas provenit ab obiecto, vel modo cognoscendi. *Amicus* disp. 3. sect. 1. dicit, voluntarium necessarium ex obiecto, ut amor beatificus, esse perfectius in genere naturæ voluntario libero; voluntarium liberum esse perfectius in genere moris. *Aliquis* fortè addet Quintā Sententiā dicentē, neque voluntarium necessarium esse perfectius voluntario libero *quoad substantiam voluntarij*; nec voluntarium liberum esse perfectius voluntario necessario; sed libertatem, & necessitatem quamvis *intrinsecam de materiali* se habere in ordine ad perfectionem voluntarij *quoad substantiam*. In hanc cogitationem inclinabam; sed communiora autoritate, & securitate superant.

SECTIO V.

Voluntarium liberum, ceteris paribus, præter libertatem, & necessitatem, perfectius est in ratione voluntarij voluntario necessario.

41 **P**rob. Conclusio. Actus liber est magis voluntarius, quā actus -

actus necessarius, quando necessitas, & determinatio ad actum non est intrinseca voluntati, nec provenit ex ipsa voluntate operante per modum naturæ. Deinde actus liber est magis voluntarius; quā actus necessarius, quando necessitas est intrinseca voluntati, & provenit actus à voluntate per modum naturæ: ergo actus liber, ceteris paribus, perfectior est voluntario necessario. Prob. ant. quoad prim part. Quod ex duplice titulo diverso, & estimabili procedit ab intrinseco voluntatis, perfectius est in ratione voluntarij, quam quod unico titulo procedit ab intrinseco voluntatis. Sed voluntarium necessarium quando necessitas nō est intrinseca voluntati, nec actus provenit à voluntate ut operante per modum naturæ ex se determinata ad operationem, actus solum procedit ab intrinseco voluntatis elicitivè; & actus liber procedit ab intrinseco voluntatis elicitivè, & determinativè, qui titulus secundus est diversus, & est estimabilis in linea voluntarij: ergo actus liber perfectior est in ratione voluntarij, seu est magis voluntarius actu necessariò, quando necessitas non est intrinseca voluntati, nec voluntas operatur per modum naturæ. Mai. est